

Huutavat kriitikot – elokuvakritiikki YouTubessa

19.3.2020

[YouTube ansaintamallit elokuvakritiikki](#)

Atte Timonen

atte.t.timonen[a]utu.fi

Digitaalinen kulttuuri

Turun yliopisto

Elokuvakritiikin määrän vähentyessä niin sanotuissa vanhoissa mediamuodoissa on YouTube pystynyt tarjoamaan sille uudenlaisen julkaisualustan. YouTube'n menestyneimpien elokuvakritiikoiden suosion takana on vahva parasosiaalinen elementti. YouTube'n sisäänrakennettu tapa tuoda katsojaa lähemmäksi sisällöntuottajaa on tehnyt kritiikistä helpommin lähestyttävää, jopa samaistuttavaa. Samalla se on valitettavasti näkynyt ongelmallisten ja pinnallisten tuotantojen yleistymisenä. Kuitenkin, viimeisten kuuden vuoden aikana on uusi julkaisumuoto, videoessee, lisännyt myös akateemisen elokuvakritiikin suosiota YouTubessa.

Vuonna 2019 Valtion taidepalkinnon elokuvataiteen saralta voitti kriitikko Kalle Kinnunen, joka toimii muun muassa *Suomen Kuvalehden* ja *Imagen* elokuvakritiikkona. Helsingin Sanomien haastattelussa hän totesi seuraavasti:

“Elokuvakritiikin tila on viimeisen kymmenen vuoden aikana huomattavasti vähentynyt eri medioissa. Samalla, kun kaikenlainen markkinapuhe lisääntyy, mediassa on jatkuvasti vähemmän keskustelua taiteen sisällöstä.” (Kinnunen 27.11.2019)

Kinnunen on oikeassa. Television puolella elokuvakritiikki on käytännössä olematonta, ja lehdissäkin se on vähentynyt. Iltalehti lopetti elokuvakritiikin julkaisemisen 2015 ja ulkomailta *The New York Times* ilmoitti samana vuonna, ettei jokaista New Yorkissa ensi-iltaan tulevaa elokuvaa enää arvioida lehdessä. Tero Kososen mukaan elokuvien suurkuluttajat hakevat elokuvaan liittyvän informaation muualta kuin päivälehdestä. Kulttuurikritiikki on kohdannut kriisin, jossa sen paikkaa perinteisessä journalismissa uhkaa “internetin tuomat uudet julkaisualustat ja ansaintamalli” (Ilta-

Sanomat 20.4.2018). Mitä ovat nämä uudet julkaisualustat ja ansaintamallit, jotka ovat sitten haastamassa klassista elokuvakritiikin mallia mediassa?

Käyn tässä esseessä läpi YouTube-videopalvelussa esiintyvän elokuvakritiikin historiaa: mikä on vaikuttanut sen syntyyn ja kehittymiseen? Millaisia ovat olleet sen suosituimmat muodot, ja millainen on sen tämänhetkinen tila? Samalla analysoin, miten parasosiaaliset suhteet ovat vaikuttaneet sen suosioon sekä pohdin YouTubeen palvelumallin ja sen suoman vapauden tuottamia ongelmia suhteessa kritiikin ymmärtämiseen.

Olen itse kirjoittanut elokuvakritiikkiä eri alustoille kuuden vuoden ajan. Kirjoitan säännöllisesti Porin ylioppilaslehti Pointille sekä omaan blogiini [Suomi-Rivendell-Asgard](#) arvosteluja uusista ja välillä myös vanhoista elokuvista. Lähestyn aihetta siis kritiikin kirjoittajan ja kuluttajan näkökulmasta. On myös sanottava, että olen saanut inspiraationi aloittaa elokuva-arvostelujen kirjoittamisen nimenomaan YouTubeen elokuvakritiikoilta.

Elokuvakritiikin nousu YouTubessa

YouTubessa suosiota saaneen elokuvakritiikin muoto sisältää usein yhden tai useamman ihmisen istumassa pöydän ääressä, kasvot kohti kameraa, keskustelemassa joko toisen kriitikon tai yleisön kanssa. Ennen YouTubeen syntyä tämä formaatti oli olemassa jo television puolella. Esikuva tällaisella tyylillä on amerikkalaisten kriitikoiden Gene Siskelin ja Roger Ebertin pitkään isännöimä ohjelma *At the Movies* (1986–2010). Ohjelman tyypillisessä jaksossa Siskel ja Ebert puhuvat 4–5 elokuvasta 30 minuutin ajan, keskustellen molempien kriitikoiden näkemyksistä ja päättäen arvion arvomääritelmällä “peukut ylös vai alas”. *At the Movies* -sarjaa tehtiin 24 tuotantokautta. Se voitti lukuisia Emmy-palkintoja ja sen vaikutus vastaaviin ohjelmasarjoihin oli valtava. *At the Movies* sukelsi syvälle elokuvaan, mutta sitä rajoitti myös sarjan formaatti ja sen pituus. Puolesta tunnissa yhden elokuvan käsittelyyn jäi aikaa ainoastaan 4–5 minuuttia. Tämä ei tarjoa mahdollisuutta päästä kunnolla kaivautumaan elokuvan sisään, vertaamaan sitä ohjaajan aikaisempaan tuotantoon tai keskustelemaan sen paikasta osana laajempaa elokuvahistoriaa.

YouTube-videosivusto aukesi 2005, ja pian kriitikot saapuivat sivustolle. Vuonna 2004 aloittanut nettisivusto *Cinemassacre.com* sisälsi James Rolfen tekemiä koomisia videoita retropeleistä. Niissä Rolfe esitti vihaisen pelifanin ja kriitikon hahmoa nimeltä The Angry Nintendo Nerd. Vuonna 2006 Rolfe siirsi materiaalinsa YouTubeen puolella, ja 2007 hän muutti ohjelman nimen *The Angry Video Game Nerdiksi*, kiertäen näin Nintendon tekijänoikeuksia. Rolfen videoilla oli selkeä, toistuva

rakenne: vihainen nörtti esittelee vanhan pelin, joka usein on ollut osa hänen ja oletetun katsojakunnan lapsuutta, ja samalla haukkuu sen pystyyn koomisen yliampuvalla tavalla, usein lukuisten kirosanujen saattamana. Vuonna 2006 Rolfen videosta “Teenage Mutant Ninja Turtles (NES)” tuli viraalihitti YouTubessa (ks. Video 1). *Hardcore Gamer* -sivuston hieman mahtipontisessa artikkelissa “The Nerd Who Changed Gaming Culture Forever” Alex Carlson huomioi, että Rolfen kielenkäyttö ja keskisormi pystyssä-asetus oli olennainen osa kokonaisuutta (Carlson 7.1.2014). Tämä asenne rikkoi mielikuvaa kritiikistä kuivana ja persoonattomana kenttänä, ja avasi ovia monille tuleville huutaville kriitikoille.

Video 1. The Angry Video Game Nerdin viraalihitiksi noussut Teenage Mutant Ninja Turtles (NES). Lähde: <https://youtu.be/Po-mwFaz37Y>.

Vuonna 2007 Doug Walker perusti oman kanavansa nimeltä *The Nostalgia Critic*. Kuten Rolfe, Walker esitti hahmoa, vihaista “nostalgia-kriitikkoa” joka arvioi elokuvia ja TV- sarjoja omasta lapsuudestaan, tarkoituksenaan kritisoida sokeaa nostalgiaa. Vaikka näissä oli usein koominen pohja, vastasivat niissä esitetyt mielipiteet Walkerin omia mielipiteitä. Perinteisessä Nostalgia Critic -arviossa elokuva käytiin läpi alusta loppuun asti, sitä arvioitiin ja samalla sen sisällöstä väännettiin vitsejä. Videoiden keskimääräinen pituus oli puolesta tunnista jopa 45 minuuttiin. Doug Walker perusti myös oman verkkosivuston, *That Guy With Glasses* ja myöhemmin *The Channel Awesomen*, josta tuli myös alusta monille muille kriitikoille jotka kopioivat Walkerin hahmon tyyliä. Nostalgia Criticin vanavedessä YouTubeen alkoi ilmestyä yhä enemmän vihaisia kriitikoita huutamassa kameralle: Angry Joe (Joe Vargas), Linkara (Lewis Lovhaug) ja Cinema Snob (Brad Jones), joista Angry Joe- kanavalla on nykyään yli 3 miljoona tilaajaa, ylittäen Channel Awesomen

tilaajamäärän kahdella miljoonalla. Kaikki heitä yhdistää status amatöörikriitikkoina, joilla ei ole taustallaan koulutusta elokuva-tai media-alalla.

Tämän mallin lisäksi oli muita varhaisia menestyjiä. Bob “MovieBob” Chipman alkoi tehdä arvosteluita 2008 omalla kanavallaan, kunnes 2010 liittyi *The Escapist*- viihdesivustolle, joka julkaisi hänen elokuva-arvostelujaan nimellä “Escape to the Movies”. The Escapistilla on 1,16 miljoona tilaajaa, joskin sivustolla on myös peliarvosteluja ja uutisia. Toinen menestystarina on Chris Stuckmann, joka kirjoitti aluksi arvioita blogissaan, mutta 2009 hän avasi YouTube-kanavansa. Kanavalla on 1,72 miljoonaa tilaajaa, ja se on keskittynyt yksinomaan Stuckmannin tekemiin arvioihin. Jos YouTubeen hakukenttään kirjoittaa “film review”, Stuckmannin sivusto tulee hakutuloksen kärkisijoille. Bob Chipman ja Chris Stuckmann tarjosivat alusta alkaen erilaisen mallin YouTubeessa olevasta elokuvakritiikistä. Kummankin tyyliässä näkyy Siskelin ja Ebertin vaikutus, ja [Stuckmann on sanonut](#) At the Moviesin olleen hänen inspiraationsa. Heidän videonsa ovat enemmän perinteisen kritiikin mallisia: niissä ei esiinny komiikkaa, vitsejä elokuvasta ja sen sisällöstä (ainakaan alituisesti) tai roolihahmoja. He käyvät läpi elokuvan alkuasetelman tai tiivistelmän, kertovat mistä pitävät ja mistä eivät ja nostavat esiin teemoja tai ideoita elokuvan pinnan alta. Molempien videot ovat mitaltaan 4–10 minuuttia pitkiä.

Suomalaiset elokuvakriitikot YouTubeessa ovat hieman hajanaisempi joukko. Tällä hetkellä suosituimpia elokuva-arvostelijoiden joukossa on Japen leffavlogi (3,75k tilaajaa), Totuus Elokuvasta (1,66k tilaajaa), Vernus (1,37k tilaajaa) ja stand up- koomikko Iikka Kivi (2,66k tilaajaa). Näiden visuaalinen tyyli on hyvin lähellä perinteistä vloggausta sekä Stuckmannin ja Chipmanin tyylisten YouTube-kriitikoiden videoita. Jokaisen kanavalla on myös elokuva- arvioiden lisäksi muuta materiaalia: Kiven tapauksessa toki hänen stand up- videoita, mutta muilla on kyse erilaisista listavideoista, joissa käydään läpi suosikkielokuvia tai tietyn vuoden parhaimpia elokuvia. Arviot seuraavat myös samanlaista mallia aiemmin mainittujen kanssa: juonisynopsis, oma mielipide, hyviä ja huonoja puolia ja lopussa mahdollinen juonipaljastuksia sisältävä osio. Arvosteluvideoiden pituudet ovat kanavasta riippuen 5–12 minuuttia. Vanhin näistä kanavista, Japen leffavlogi, on ladannut arvosteluita YouTubeen vuodesta 2015 lähtien.

Miksi juuri tämän tyyppiset kritiikit ovat nousseet suosioon YouTubeessa, ja miten tämä on vaikuttanut kritiikin käsittelemiseen laajemmassa kontekstissa?

Parasosiaalinen ansa ja vilpallinen mediakritiikki

Donald Horton ja R. Richard Wohl julkaisivat 1956 teoksen *Mass communication and para-social interaction*, jossa he loivat termin *parasosiaalinen käytös*. Parasosiaalinen käytös viittaa suhteeseen, joka muodostuu yleisön ja median hahmojen välille (Horton & Wohl 1956). Suhde muistuttaa oikeita arkielämän ihmissuhteita, jotka vahvistuvat julkisuuden henkilöiden jakaessa tietoa omasta elämästään. Vaikka ilmiö on ollut olemassa kauan, ja haittailmiöt kuten stalkkaus ovat sidottuja parasosiaaliseen käytökseen, on YouTube ja sosiaalinen media muodostanut aivan uudenlaisen kentän parasosiaaliselle käytökselle. Se on ollut avain monien sisällöntuottajien menestyksessä. Leslie Rasmussenin (2018) mukaan parasosiaaliset suhteet ovat tyypillisesti olleet yksipuolisia ja etäisiä, mutta internetin kommunikaatiovälineet ovat muuttaneet sitä lähemmäs perinteistä kanssakäyttäytymistä. Kun julkisuuden henkilö on twiitin, sähköpostin tai kommentin päässä sinusta, on tällaisten parasosiaalisten suhteiden luominen paljon helpompaa.

Tämä parasosiaalinen tekijä näkyy myös vahvasti monien YouTuben elokuvakriitikkojen suosiossa. Kriitikot, kuten esimerkiksi aiemmin mainitut Doug Walker, Bob Chipman ja Chris Stuckmann, ovat kaikki luoneet osittain oman suosionsa parasosiaalisten suhteiden avulla, mikä on vaikuttanut heidän tuottamansa kritiikin suosioon samalla. Ensinnäkin on huomioitava kuvaustapa: kuten Siskel ja Ebert aikoinaan, useat YouTuben kriitikoista puhuttelevat yleisöään suoraan, katsoen suoraan kohti kameraa. Sen sijaan että he olisivat hienosti lavastetussa TV-studiossa, he ovat usein normaalin näköisissä huoneissa, joita saattavat koristaa oheistuotteet tai hyllyt täynnä kirjoja tai dvd:itä. Tämä luo kuvan siitä, että nämä kriitikot eivät ole mitään kaukaisia entiteettejä keinotekoisessa ympäristössä, vaan samanlaisia median kuluttajia kuin mekin. Hahmoa esittävien kriitikoiden kohdalla myös toissijainen sisältö kanavalla vahvistaa tätä: Doug Walkerin sivuilla on myös vlogeja, joissa hän on vielä tuttavallisempi ja rennompi. Hän on kuin yksi meistä.

Rasmussen nostaa myös esiin sen, miten viime vuosina parasosiaalisia yhteyksiä on käytetty myös some-markkinoinnin ja promootion työkaluina. Lindsay Ellis nostaa esiin tubettajien luoman autenttisuuden tunteen videoesseessään “Youtube: Manufacturing Authenticity (For Fun and Profit!)” (ks. Video 2).

“This fall in line with the appeal of Youtube in general, that it strips away the polished facade of television to give you something ‘real’....Fundamentally, Youtube lifts the barrier between the content creator and the viewer. ”

Video 2. Lindsay Ellisin “Youtube: Manufacturing Authenticity (For Fun and Profit!)” käsittelee autenttisuuden tunnetta. Lähde: <https://youtu.be/8FJEtCvb2Kw>.

Nämä kriitikot eivät ole siis mitään akateemikoita tai älymystön jäseniä, vaan tavallisia faneja kuten sinä ja minä. He ajattelevat elokuvista samalla tavalla kuin me. Tämä on aitouden, tai ainakin keinotekoisesti tuotetun aitouden, luoma illuusio, parasosiaalinen ansa. Bob Chipmanin ja Chris Stuckmannin tuttavallinen tapa puhutella katsojia (“you/ guys”) sekä videoiden lopussa oleva kehoitus tilaamaan, jakamaan, kertomaan oma mielipide, painamaan thumbs up -nappia, seuraamaan somessa ja mahdollisesti rahoittamaan, on kaikki osa tätä. Tätä viimeistä osaa kutsutaan nimellä “call to action”, jossa videon tekijä pyytää katsojaa ottamaan osaa sisältöön muuten kuin istumalla ja katsomalla. Näin katsojasta tulee myös osa tätä prosessia: heistä tulee tilaajia, seuraajia, ja mahdollisesti jopa rahoittajia. Tällainen aitouden luominen ja parasosiaalisen suhteen rakentaminen ei ole olennaista kritiikin sisällön suhteen, mutta se on elintärkeää näkyvyyden ja rahoituksen kannalta. Tämä luo kuitenkin ongelmia elokuvakritiikin sisältöön.

Viime vuosina on noussut esiin kritiikkiä YouTubessa esiintyvää elokuvakritiikkiä kohtaan. Tällä hetkellä yksi suurimmista elokuva-aiheisista kanavista on CinemaSins, jolla on 8,78 miljoonaa tilaajaa. CinemaSinsin “Everything Wrong With x” -formaatti on yksinkertainen: noin 20 minuuttia kestävä videon aikana Jeremy Scott laskee kasaan elokuvan “synnit”, ja lopussa syntien summa lasketaan yhteen ja tuomio langetetaan. Synnit videoissa vaihtelevat, mutta usein kyse on juoniaukkojen esiin nostamisesta, hahmojen tekemien valintojen kritisoinnista ja elokuvan sisältöä koskevasta saivartelusta. Tämä ei sinänsä ole väärin – kukin saa omalla kanavallaan tehdä mitä haluaa – mutta CinemaSinsin suosio sekä asema elokuvakritiikin kentällä on huomioitava

keskustelussa kritiikin muutoksesta. CinemaSins on osa samaa YouTubessa sijaitsevan kritiikin jatkumoa, jonka aloitti Angry Video Game Nerd ja jota Nostalgic Critic jatkoi. Kritiikin ja komedian amalgaami, jossa sarkastinen nipottaminen yksityiskohdista vetoaa katsojakunnan – eli yhä enemmän 2000–2010 vaihteessa isommaksi nousevaan nörttiyleisöön – omaan tapaan keskustella mediasta foorumeilla. Tämä ei kuitenkaan ole kritiikkiä, vaan korkeintaan sen esiaste, reaktio elokuvaan. Videoiden ollessa myös useimmiten noin 20 minuuttia pitkiä, on kokonaisuutta vaikeaa ottaa vastaan vain vitsinä. Alun perin videot olivat 10 kertaa lyhyempiä, mutta YouTuben algoritmin alkaessa suosia pidempiä, enemmän ajankäyttöllistä omistautumista suosivia videoita markkinoinnissa, alkoivat CinemaSinsin videot paisua. “Kritiikin” sisältö on sidottu kaupalliseen menestykseen.

Tämän kaltainen kritiikki, niin sanottu *vilpillinen kritiikki* (bad faith criticism), on yleistä YouTuben enemmän performatiivisten kriitikoiden parissa. CinemaSins on kerännyt paljon kritiikkiä osakseen, jopa suoraan elokuvateollisuuden puolelta. Elokuvaohjaaja Jordan Vogt-Roberts kirjoitti [twitterissä laajan vastalauseen](#) CinemaSinsin videolle “[Everything Wrong With Kong: Skull Island](#)”, joka käsitteli hänen samannimistä elokuvaansa. Vogt-Roberts nosti esiin useita esimerkkejä jossa CinemaSins käytti syntejä vilpillisesti, jättäen huomioimatta kohtausten kontekstit tai laajemman elokuvan kokonaisuuden. Usein kun CinemaSins joutuu kritiikin kohteeksi, heidän vastauksensa nojaa argumenttiin “nämä videot ovat komediaa” tai “ettekö te ymmärrä sarkasmia”, vedoten siihen että he esittävät hahmoja. Kuitenkin, samaan aikaan Jeremy Scottin omalla kanavalla olevissa elokuva-arvioissa, hän toistaa samaa kritiikkiä jota myöhemmin näkyy CinemaSinsin videoilla. Sama näkyy myös Doug Walkerin omissa arvioissa elokuvista, jotka ovat sisällöltään hyvin samanlaisia hänen esittämänsä hahmon kritiikkeihin. CinemaSinsin lähes 9 miljoonaa tilaajaa ovat osoitus kanavan saavuttamasta vaikutusvallasta, ja kun näiden videoiden vilpillinen mediakritiikki valuu yleisöön, se vaikuttaa varmasti katsojan tapaan katsoa ja ottaa vastaan elokuvia. Tämä näkyy osittain jo elokuvissa, kuten Disneyn live-action -elokuvissa, jotka pohjautuvat aikaisempiin animaatioelokuviin. Niistä on hiottu pois kaikki kulmat, ja vanhat nipotukset ja saivartelu on tehty mahdolliseksi nokkeluudella, joka syö elokuvan sisältöä.

Jokainen kuva kuin maalaus – videoesseiden nousu

Vuonna 2013 alkoi kuitenkin tulla ensimmäisiä esimerkkejä uudentyyppisestä elokuvakritiikin muodosta YouTubessa. Kriitikko Matt Zoller Seitz, joka teki lähinnä klassisia, artikkelimuotoisia kritiikkejä, julkaisi kirjansa [The Wes Anderson Collection](#) videomuodossa, jakaen kirjan neljään

videoon. Tämä ei kuitenkaan saanut suurta suosiota, vain yksi videoista ylitti 100 000 katsojan rajapyykin. Vuonna 2014 Tony Zhou perusti YouTube-kanavan Every Frame a Painting, ja hänen videonsa [Edgar Wrightin editointityylistä](#) oli hänen ensimmäinen läpimurtonsa. Tämä video keräsi yli 4 miljoonaa katsojaa. Zhou'n videot ovat hyvin analyttisiä, keskittyen joko kuvauksen eri elementteihin (*Joel & Ethan Coen: Shot / Reverse Shot*), ohjaajien tyyleihin (*Lynne Ramsey- The Poetry of Details*) tai näyttelijäntyöhön (ks. Video 3). Zhou lopetti videoiden julkaisemisen 2016, mutta hänen kanavallaan on yhä 1,76 miljoonaa tilaajaa. Zhou'ta eikä Seitzia ei kuitenkaan voida pitää varsinaisesti tämän formaatin synnyttäjinä: elokuva-esseitä elokuvista on tehty kauan, ja hyvä esimerkki tästä on Orson Wellesin *F For Fake* vuodelta 1973, joka on elokuvan mittainen essee taidevääräntämisestä. Kuitenkin, Zhou'n suosio aloitti YouTubeessa uudenlaisen elokuvakritiikin yleistymisen.

Video 3. Tony Zhoun videoessee Robin Williamsista. Lähde: <https://youtu.be/I8lQKLjmoWI>.

Zhou'n videoiden kutsuminen videoesseiksi juontaa niiden rakenteesta. Alussa Zhou esittelee aiheen ja tulokulman, sitten käsittelee argumenttinsa, jotka tukevat hänen ajatustaan esimerkkien kautta, ja lopussa esittää päätelmänsä näiden argumenttien varassa. Esseen rakenne on yhä sama, vaikka se olisi osana 5 minuutin mittaista videota joka käsittelee Jackie Chanin tapaa kuvata toimintaa elokuvissaan. Tubettaja Evan Puschak kommentoi 2016 pitämässään TED-talkissa "How Youtube Changed The Essay", että esseen on oltava "lyhyt, mielenkiintoinen totuus". Puschak myös vertaa videoesseitä elokuvaesseisiin, tehden kuitenkin eron enemmän avant-garde-elokuvia muistuttavien teosten kuten Chris Markerin *Sans Soleilin* ja YouTube-videoiden välille:

“It seems to me, that video essays take their cues more from academia and journalism and from their online predecessors, the educational explainer youtube channels.”

(Puschak 9.6.2016)

Tätä formaattia ovat seuranneet monet, ja videoesseistä on tullut 2010-luvulla vaikutusvaltainen mediaformaatti. Zhou'n mallia seurasi myös Puschak, jonka The Nerdwriter -kanavalla on yli 2 miljoonaa tilaajaa. Puschak ei keskity vain elokuvaan, mutta hänen tyyliinsä on hyvin samanlainen kuin Zhou'n. Lindsay Ellis, joka 2008 liittyi Doug Walkerin Channel Awesomeen nimellä “Nostalgia Chick”, erosi sivustosta 2014 ja alkoi tehdä video-esseitä hyvin akateemista lähtökohdasta. Hänen suosituimpiin julkaisuihinsa kuuluu videosarja Michael Bayn *Transformers* -elokuvista, joita hän tarkastelee elokuvatutkimuksen eri filosofoiden lähtökohdista. Ellisin menestys on huomioitava erikseen, sillä 2019 hänen *Hobitti*-elokuvia käsittelevä video-trilogiansa [The Hobbit Duology](#) oli ehdokkaana [Hugo-palkinnolle](#), ollen ensimmäinen YouTube-video tässä kategoriassa. Myös aikaisemmin lyhyempiä elokuva-arvioita tehneet tubettajat ovat alkaneet tehdä videoesseitä. Huomattava esimerkki on Bob Chipmanin 3 tuntia ja 27 minuuttia pitkä kolmiosainen [Really That Bad: Batman V Superman](#) –videoessee, joka on kerännyt yli miljoona katsojaa.

Videoesseeet ovat avanneet sosiaalisen median käyttäjille enemmän analyttisen ja akateemisen tavan tutustua elokuvaan, ja tarjoavat siten omalla tavallaan vastalauseen aiemmalle, pinnalliselle elokuva-kritiikille, jota YouTube:ssa on toki valtavasti. Samat parasosiaaliset elementit kuitenkin ovat yhä olemassa, ja tämä yhdistettynä useiden video-esseiden akateemiseen jargoniin ja hyvään tuotantoon tuottaa omanlaisiaan ongelmia. Vilpillinen argumentti tai esimerkki ontosta ja jopa virheellisestä argumentoinnista on helppo piilottaa näiden taakse. Kuitenkin, useimmat video-esseet elokuvista eivät ole *arvioita* vaan *kritiikkiä*. Niiden tarkoitus ei ole kertoa katsojalle tekijänsä mielipiteitä elokuvasta ja onko sen näkeminen kannattavaa, vaan syvemmin pohtia käsiteltävää elokuvaa jonkin elokuvatutkimuksen linssin lävitse. Tämä voi keskittyä koko elokuvaan tai vain sen osa-alueeseen, mutta useimmat videoesseistä kuitenkin pureutuvat jotenkin sekä kohteeseensa, sen paikkaan osana laajempaa elokuvahistoriaa ja kulttuurista kontekstia.

Lopuksi

YouTube on tarjonnut jo varhaisessa vaiheessa hyvän alustan elokuvakritiikille. Kulttuurikritiikin kadotessa päivälehdistä ympäri maailman ja printtijournalismin tehdessä hidasta kuolemaansa, on palvelu kenties tämän kritiikin muodon tulevaisuus. Sen tarjoama vapaus, saavutettavuus ja

kansainvälisyys on tehnyt monista harrastelijoista kuuluisuuksia ja tehnyt elokuvakritiikistä helposti lähestyttävän kritiikin muodon. Samalla kritiikin määritelmät ovat muuttuneet ja muovautuneet, mihin on vaikuttanut vahvasti enemmän koomiset ja performatiiviset kritiikin muodot. Vanhat kanavat kuten Channel Awesomella ja Chris Stuckmannilla on yhä miljoonia seuraajia, vaikka ne eivät ole muuttaneet formaattiaan juuri lainkaan yli kymmenen vuoden aikana. Kuitenkin näinä valeutisten aikakautena on yhä tärkeämpää, että myös YouTubessa esiintyvän kritiikin kuluttajalla on medialukutaitoa, jolla erottaa vilpillinen ja virheellinen kritiikki satojen videoiden joukosta.

YouTuben elokuvakritiikoiden kummisedän Roger Ebertin kuoltua 2013 kriitikko Wesley Morris kirjoitti muistotekstissään “The People’s Critic: Remembering Roger Ebert” seuraavasti:

“What Siskel and Ebert instilled in civilian filmgoer was perception. Movies had a surface that could be penetrated and explored.” (Morris 5.4.2013)

Monellakin tapaa nykyään suositut video-esseistien, kuten Evan Puschakin, Lindsay Ellisin, Michael Tuckerin (Lessons From A Screenplay) ja Dan Olsonin (Folding Ideas) ideana on edelleen avata elokuvan kerroksia yleisölle, oli kyse sitten käsikirjoituksesta, editoinnista tai kulttuurisesta ja aikakaudellisesta kontekstista. David Piercen *Wired*-verkkolehden artikkelissa “The World’s Best Film School Is Free On YouTube” bloggari Jason Kottke kommentoi, että elokuvasta kirjoittaminen on vähän kuin arkkitehtuurista tanssiminen (Pierce 12.9.2017). Kuvien, musiikin ja puheen yhdistäminen antaa audiovisuaalisen kokemuksen, ja on helpompi nostaa esiin pointteja elokuvan kuvakerronnasta ja tyylistä, kun voit aktiivisesti samalla näyttää mistä puhut. Kulttuuri- ja taidekritiikin määrä on ehkä vähentynyt klassisissa medioissa, mutta sen määrä YouTubessa kasvaa alati. Se on kuitenkin yhä amatöörien kenttä monellakin tapaa, mutta lainatakseni Roger Ebertia:

“I was instructed by a wise film editor long ago: ‘If you understand something, you can explain it so that almost anyone can understand it.’Jargon is the last refuge of the scoundrels.” (Ebert 2010)

Lähteet

Kaikki linkit tarkistettu 10.3.2020

Videot

Ellis, Lindsay. 2018. "Youtube: Manufacturing Authenticity (For Fun And Profit!)", YouTube 11.9.2018. <https://www.youtube.com/watch?v=8FJEtCvb2Kw>.

Puschak, Evan. 2016. "How Youtube Changed The Essay." TEDxLafayette College. YouTube 9.6.2016. <https://www.youtube.com/watch?v=ald6Lc5TSk8>.

Verkkosivustot ja -palvelut

Carlson, Alex. 2014. "The Nerd Who Changed Gaming Culture Forever." Hardcore Gamer. 7.1.2014. <https://hardcoregamer.com/2014/01/07/the-nerd-who-changed-gaming-culture-forever/68599/>.

Dry, Jude. 2017. "'CinemaSins Attacked 'Kong: Skull Island,' so Director Jordan Vogt-Roberts Fought Back in the Best Way." Indiewire. 15.8.2017. <https://www.indiewire.com/2017/08/cinemasins-kong-skull-island-jordan-vogt-roberts-1201866889/>.

Morris, Wesley. 2013. "The People's Critic: Remembering Roger Ebert." Grantland. 5.4.2013. <http://grantland.com/hollywood-prospectus/the-peoples-critic-remembering-roger-ebert/>.

Lehtiartikkelit

Kinnunen, Kalle. 2019. "Elokuvakriitikko selittää maailmaa." *Yle Uutiset*. 27.11.2019. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/11/27/elokuvakriitikko-selittaa-maailmaa-ja-siksi-ammatti-on-uhattuna-maailmassa>.

Kosonen, Tero. 2018. "Viihdetoimituksen esimies." *Ilta-Sanomat*. 20.4.2018.

Owens, Simon. 2017. "How Youtube and podcasts spurred the golden age of film criticism." Medium.com. 8.11.2017. <https://medium.com/the-business-of-content/how-youtube-and-podcasts-spurred-the-golden-age-of-film-criticism-538b6d427efc>.

Pierce, David. 2017. "World's Best Film School Is Free On Youtube." Wired.Com. 12.9.2017. <https://www.wired.com/story/youtube-film-school/>.

Kirjallisuus

Ebert, Roger. 2010. *Roger Ebert's Movie Yearbook 2010*. Andrews McMeel Publishing LLC.

Kumen, Tommi. 2018. "Kulttuurijournalismia, josta viimeisenä voisi luopua" – elokuvakritiikin tilanne suomalaisissa päivälehdissä. Opinnäytetyö. Haaga-Helia.

Horton, Donald ja Richard R. Wohl. 1956. "Mass communication and para-social interaction." *Psychiatry: Journal for the Study of Interpersonal Processes*, 19, 215–229.

Rasmussen, Leslie. 2018. "Parasocial Interaction in the Digital Age: An Examination of Relationship Building and the Effectiveness of YouTube Celebrities." *The Journal of Social Media in Society*, Spring 2018, Vol. 7, No. 1, 280–294.